ПАМ'ЯТАЄМО МИНУЛЕ — 200-річчя НЕЗАЛЕЖНОСТИ ЗСА 100-річчя АМЕРИКАНСЬКОЇ УКРАЇНИ — БУДУЄМО МАЙБУТНЄ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237 (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250 (212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 228. TWO SECTIONS (SECTION 1) ЦЕНТІВ 20 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 6-го ГРУДНЯ (DECEMBER) 1975 No. 228. VOL. LXXXII.

ЗАПРОТОРЕНИЙ ДО КОНЦТАБОРІВ В МОРДОВІЇ СВЯЩЕНИК В. РОМАНЮК ПРОДОВЖУЄ ГОЛОДІВКУ, ПОТРІБНА НЕГАЙНА АКЦІЯ ДЛЯ ЙОГО РЯТУНКУ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Згідно з вістками з СССР, український православний священик о. Василь Романюк продовжує голодівку, що її він почав ще 1 серпня 1975 року, вимагаючи від адміністрації табору ЖХ 385/1 (Мордовія) право мати Біблію.

Василь Романюк народився в 1922 році в родині селянина. В 1944 році його вперше заарештували за „націоналістично - церковну діяльність" і засудили на 10 років таборів, а його батьків та інших членів родини вислали на Сибір, де від важкої праці помер його батько. Брата Василя, Танасія, вбило НКВД, коли він втікав з хати, як вивозили родину на Сибір.

Отець Василь Романюк здобув теологічну освіту в Московській семінарії. 4-го травня 1970 року, під час обшуку в його хаті в селі Космач, сконфісковано „Історію української літератури" М. Возняка, „Історію України" М. Аркаса, релігійну літературу і збірник газети „Неділя" за 1934-36 рр. Після суду над В. Морозом, 27 листопада 1970 року В. Романюк написав листа в його обороні до Верховного Суду УССР, де, між іншим, сказано: „А що зробив Валентин Мороз? Принципово і відверто написав кілька статтей, сповнених щирою турботою за духовні надбання нації, за її долю, за людяність і справедливість. Людину, сповнену турботою за народ і людей, судили за „підрив ладу". Варто було б задуматися хто насправді „підривав" лад — Валентин Мороз своїми людяними статтями, чи Івано-Франківський обласний суд жорстоким вироком, здатним скомпромітувати будь-який лад".

о. В. Романюк в 1967 році.

В січні 1972 року, під час масових арештів в Україні, заарештували о. Романюка, а в липні 1972 року його засудили за статтею 62 КК УССР на 10 років таборів особливого режиму і 5 років заслання та перевели до концтабору в Мордовії.

2-го листопада 1974 року о. Романюк, разом з Данилом Шумуком, Святославом Караванським, Курчиком і Саранчуком написали звернення до Комітету оборони прав людини, де сказано: „За що засуджений священик В. Романюк? За те, що про нього від'ємно відгукнулася місцева влада і за те що він виступив на захист репресованого Мороза? Хіба це кримінальний злочин?

Літом 1975 року наспіли на Захід два звернення В. Романюка — одне до Всесвітньої Ради Церков в Женеві, друге до Папи Павла VI. В листопаді 1975 року появився заклик в його обороні, підписаний російськими дисидентами Л. Богораз, Л. Алексєєвою і Ю. Орловим.

о. Василь Романюк під час відправи св. Літургії в церкві.

З огляду на поганий стан здоров'я о. Романюка, українські організації, церковні й світські, повинні негайно організувати кампанію на захист Василя Романюка і включити до неї якнайширші кола західнього суспільства.

УКРАЇНЦІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У СВІТОВОМУ КОНҐРЕСІ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ В ГРЕЦІЇ

Вінніпеґ, Канада. — В липні цього року в місті Сальоніках у Греції відбувся 20-ий з черги Світовий Конґрес Ветеринарних Лікарів, на якому з „ласки" Москви не було представника „суверенної" Української ССР, але в якому взяли участь українці д-р В. Балко з Канади, як репрезентант Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів Америки і Канади, та його дружина Дарія, яка репрезентувала Жіночу Секцію Канадської Ветеринарної Асоціяції. Про свою участь у цьому Світовому Конґресі розповів д-р Б. Балко на Ювілейній Сесії Української Вільної Академії Наук у Вінніпезі 15-го жовтня ц. р. Подаємо повний текст цієї доповіді д-ра Б. Балка, в якій сказано:

В липні цього року відбувся у Сальоніках, Греція, XX Світовий Конґрес Ветеринарних Лікарів.

Я був одним з п'ятьох вибраних з цілої Канади фірмою М.Т.С. поїхати разом з дружиною на цей Конґрес.

Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів Канади і Америки звернулося до мене, щоб я, як довголітній член та бувший голова Канадського Відділу, репрезентував Наше Об'єднання на Конґресі. Я це з приємністю прийняв (хоча свідомим був того, що стрінуся з труднощами), знаючи заздалегідь, що членами світових організацій можуть бути лише державні народи і тільки вони мають право висилати повноправних делеґатів.

Мою дружину, Дарію, виделеґувала Жіноча Секція Канадської Ветеринарної Асоціяції репрезентувати її на усіх сесіях Міжнародної Жіночої Секції Ветеринарної Професії (International Womens Auxiliary to the Veterinary Profession). Слід згадати, що Міжнародна Жіноча Секція при Ветеринарній Асоціяції є єдиною з медичних професій (нас поінформовано, що ні медики ні дентисти не мають Міжнародної Жіночої Секції), яка якраз обходила 25-ліття свого існування.

На Конґресі були заступлені усі нації, включно з Польщею, Румунією, Болгарією, Мадярщиною, Чехо-Словаччиною, та, на превеликий жаль, ні Україна ні

(Закінчення на стор. 4-ій)

Інж. Роман Кобринський видужує після операції

Нюарк. — Інж. Роман Кобринський, від 18 років скарбник Наукового Т-ва ім. Шевченка в Америці та директор його канцелярії, перейшов минулого тижня в Ірвінґтонському Загальному Шпиталі операцію лівої нирки і поступово приходить до здоров'я, перебуваючи під дбайливою лікарською опікою д-ра Любомира Кузьмака та д-ра Марка Олесницького.

Представники ПВО знову візьмуть участь в дебатах ОН

Ню Йорк, Об'єднані Нації. — Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй офіційно запросила представників Палестинської Визвольної Організації до участи в дискусії над справою поновного налету ізраїльського військового летунства на бази повстанців в Ливані. Своїм потягненням Рада Безпеки ОН визнала фактично членство ПВО на рівні з тими представництвами, які є постійними членами Об'єднаних Націй. В голосуванні над справою запрошення представників ПВО голосувало 12 представників, 9 з яких голосували за, 3 проти і 3 були відсутні. За запрошенням голосували представники Білорусії, Камеруну, Китайської Народної Республіки, Ґуани, Іраку, Мавританії, Совєтського Союзу, Швеції і Танзанії, а представники Великобританії, ЗСА, Костаріки, голосували проти такого запрошення. Після голосування голова делеґації ПВО Базель Амін Аґль зайняв місце при столі, призначене для членів Ради Безпеки. Проти такого поступування більшости членів Ради Безпеки запротестував амбасадор ЗСА при ОН Даніель Мойніген кажучи, що своїм потягненням Рада Безпеки скомплікувала цілу справу.

Речник ПВО висловив подяку усім представникам за „міжнародне визнання".

Англомовна Історія України М. Грушевського для сліпих

Ню Йорк. — Джаша Ліві, заступник директора відомої доброчинної установи „Звукозаписи для сліпих", звернувся минулого місяця до Українського Народного Союзу з проханням переслати тій установі два примірники виданої стараннім і коштом УНСоюзу англомовної Історії України М. Грушевського та дозволити на звукозапис тієї історії для вжитку сліпих. Своє прохання „Звукозапис для сліпих" мотивував тим, що до тієї установи наспіли прохання і побажання від сліпих, які потребують тієї історії для своїх студій. Очевидно, що УНСоюз негайно переслав „Звукозаписові для сліпих" два дарові примірники Історії та дав дозвіл на її звукозапис. Дякуючи за подарунок, п. Джаша Ліві повідомив, що Історію одержано і негайно приступлено до її звукозапису.

В Бетлегемі-Аллентавні відбулася зворушлива імпреза на пошану жінки-політв'язня

Бетлегем, Па. (Оксана Керч). — В „Бетлегем Ґловб Тайм" з 22 листопада ц. р. появилася нотатка під заг. „Українці подають поміч ув'язненим". В тій нотатці було написано, що 23 листопада в другій годині по полудні громадяни українського походження, їхні приятелі та прихильники зберуться у міському парку „Розґарден", в Аллентавні, щоб там відзначити посадження різдвяної ялинки та вмурування пропам'ятної плити, яку Організації Українського Визвольного Фронту присвятили дітям українських політичних в'язнів, позбавленим того традиційного християнського свята. Після тієї церемонії мала відбутися академія в залі католицької церкви св. Иосафата в Бетлегемі, Па. Учасниками академії будуть письменниця з Філядельфії Оксана Керч та музикально-вокальна група з Финіксвіл, Пенсильвенія.

Як відноситься місцева громадськість до наших справ видно з того, що не лише редакція газети вва-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ПРЕЗИДЕНТ ФОРД ВІДЛЕТІВ З ПЕКІНУ, ДЕЯКІ ЦІЛІ ОСЯГНЕНО

Пекін. — У п'ятницю, 5 грудня, президент Джералд Форд закінчив свої 5-денні відвідини Китайської Народної Республіки і разом з дружиною Бетті, дочкою Сузен, державним секретарем Генрі Кіссінджером та рядом дорадників відлетів до Джакарти, Індонезія. Хоча наради Президента з китайським віцепрем'єром Тенґом-Гсіаопінґом та лідером компартії Мао-Тсе-тунґом не внесли важливих змін в дотеперішні відносини між ЗСА та КНР, тобто не було встановлено нормальних дипломатичних зв'язків, то виглядає, що президент Форд і китайські лідери дійшли до порозуміння, що їхні обидві країни мусять співпрацювати, щоб не допустити до поширення впливів Москви в Західній Европі, Африці та на Далекому Сході. Державний секретар Кіссінджер, заперечуючи, що відвідини Президента не принесли жадних корисних наслідків, заявив, що головною метою нарад було обмінятися поглядами на ситуацію в світі та установити, в яких ділянках і на яких обширах „інтереси обох країн збігаються". Мавши на увазі ті цілі, наради були успішні — сказав Кіссінджер. Він недвозначно заявив, що інтереси Вашінґтону та Пекіну майже однакові щодо скріплення оборонної спроможности країн Західньої Европи, зокрема держав НАТО, що ЗСА та КНР однаково розглядають дальші близькі зв'язки Америки з Японією, і додав, що Пекін і Вашінґтон затривожені ситуацією в Анґолі. Як відомо, в усіх трьох згаданих випадках погляди ЗСА та КНР цілком протилежні до поглядів Москви. Кіссінджер також натякнув, що китайцям не пощастило відмовити ЗСА від старань підписати новий договір із Совєтським Союзом щодо обмеження стратегічної атомової зброї та що він в кінці цього місяця може таки поїде до Москви, щоб продовжувати переговори в цій справі.

Кіссінджер й інші члени американської делеґації заявили, що встановлення нормальних дипломатичних відносин між Пекіном і Вашінґтоном неможливе під цю пору, беручи до уваги, що ЗСА далі визнають уряд Націоналістичного Китаю на Тайвані та що далі існують „непорозуміння" відносно присутности американських військових частин в Південній Кореї, але твердили, що торговельні, наукові та культурні зв'язки „будуть далі розвиватися".

У четвер, 4 грудня, президент Форд влаштував бенкет на честь китайських лідерів, на якому Президент і віцепрем'єр Тенґ в коротких промовах висловили задоволення із відбутих нарад, хоча, як вказують коментатори, президент Форд більш оптимістично оцінював свою поїздку, ніж віцепрем'єр Тенґ. На тому бенкеті повідомлено, що Пекін передав американській делеґації прізвища 7-ох американських летунів, які згинули в китайських водах під час В'єтнамської війни. Тіла двох летунів будуть перевезені до ЗСА. Досі цих 7-ох летунів зараховували до „пропалих без вести".

Шлесінджер знову перестерігає про небезпеку детанту

Вашінґтон. — Колишній секретар оборони Джеймс Шлесінджер у середу, 3 грудня, заявив перед Сенатською комісією для закордонних справ, що ЗСА повинні бути обережні у веденні теперішньої політи детанту із Совєтським Союзом, бо Москва інтерпретує детант „як продовження конфронтації ,але в іншій формі". Шлесінджер, звільнений президентом Фордом із посту секретаря оборони минулого місяця ,сказав законодавцям, що ЗСА повинні продовжувати політику детанту, але мусять запевнити, щоб був встановлений баланс між стараннями зменшити міжнародне напруження та вдержанням належної сили. Він сказав, що якщо Америка буде надто податлива, то це може заохотити СССР ще більше порушувати детант, і також затривожить союзників у НАТО.

На тему детанту Шлесінджер того самого дня промовляв також на конференції Фундації Миру і Центру для студій демократичних інституцій. У своїх виступах Шлесінджер тепер наголошує три пункти: детант повинен бути базований на балансі мілітарних сил; під сучасну пору цей балянс загрожений, бо ЗСА зменшують видатки на оборонні цілі, а СССР постійно скріплює свою мілітарну силу; історичне призначення ЗСА є бути головним оборонцем свободи в світі.

МОЙНІГЕН ТАВРУЄ СССР І УССР ЗА АНТИСІОНІСТИЧНУ РЕЗОЛЮЦІЮ ОН

Українські підголоски Москви в Об'єднаних Націях. Делеґація Української ССР на теперішній сесії Генеральної Асамблеї ОН. У першому ряді (зліва): голова делеґації, міністер закордонних справ УССР Г. Г. Шавель, постійний представник УССР при ОН. В. Н. Мартиненко та член делеґації поет Б. І. Олійник. У другому ряді — завідуючий відділом преси в міністерстві закордонних справ УССР І. М. Непийвода, член делеґації.

(Фото: Ю. Нагата — ООН)

Вашінґтон, Д. К. — Даніель П. Мойніген, амбасадор ЗСА в Об'єднаних Націях, промовляючи тут до учасників конференції „Мир на землі" у вівторок, 2-го грудня, заявив, що натаврування сіонізму та утожнення його з расизмом не слід приписувати виключно арабам, бо сіонізм, в контексті національного питання, „стає центральною політичною проблемою в Совєтському Союзі". ів'язуючи до недавно прийнятої резолюції в Об'єднаних Націях, яка утожнює сіонізм з расизмом, Д. Мойніген сказав: „Чи справді (ця резолюція) була виключно арабською ініціятивою? Україна була одним із спонзорів цієї резолюції, яка безпосередньо сприяє названій цілі Совєтського Союзу". В дальшому амбасадор Мойніген сказав, що тією ціллю є дискредитування сіоністів, як засіб в розв'язці національного питання в СССР, що стає акутною політичною проблемою.

В промові, основною темою якої був детант, амбасадор Мойніген натаврував інтервенцію Совєтського Союзу в Анґолі, називаючи це „політикою колоніялізму".

Українська ССР є співспонзором резолюції щодо рівноправности жінок

Об'єднані Нації, Н. И. — Українська ССР, разом із Чехо-Словаччиною, Монголією, Непалем і Об'єднаною Республікою Камерун, є співспонзором резолюції, яка закликає до встановлення рівноправности між жінками та чоловіками і вимагає ліквідації будь-якої дискримінації проти жінок.

Покликаючись на важливість „респектування людських прав і підставових свобід для всіх, без уваги на расу, стать, мову чи релігію", та вимагаючи рівноправности жінок з чоловіками, резолюція далі закликає, щоб всі держави активно заохочували до участи жінок у всіх ділянках політичного життя, в боротьбі проти колоніялізму тощо.

Резолюцію, внесену з нагоди Міжнародного Року Жінки, тепер обговорює Третя комісія Генеральної Асамблеї ОН і дебати триватимуть впродовж наступного тижня. Близько 70 делеґацій виявили бажання забрати голос в цій справі.

Хоча ряд канадських жіночих організацій робили заходи, щоб канадська делеґація порушила справу жінок у Совєтському Союзі, то під час свого виступу в середу, 3-го грудня, канадський представник не заторкав цієї справи.

УНСОЮЗ ЗАПОЧАТКУЄ СВОЮ УЧАСТЬ У ВІДЗНАЧУВАННІ 200-РІЧЧЯ ЗСА І 100-РІЧЧЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОСЕЛЕННЯ ВЕЛИКИМ ФЕСТИВАЛЕМ В ШАМОКІНІ 21 І 22-ГО ЛЮТОГО 1976

Джерзі Сиmі. — Свою активну участь у відзначуванні 200-річчя Американської Незалежности і 100-річчя Українського Поселення в цій країні започаткує Український Народний Союз 21 і 22 лютого 1976-го року великим Фестивалем української пісні і танку, що відбудеться в „колисці" Українського Народного Союзу та Американської України, в місті Шамокіні в пенсильвенійському Басейні твердого вугілля, куди приїждж а л и перші українські поселенці сто років тому та де 22-го лютого 1894-го року був заснований Український Народний Союз. Фестиваль влаштовує Окружний Комітет Відділів УНС Басейну твердого вугілля і він проходитиме в залі новозбудованої коштом 20 мільйонів долярів середньої школи при 2,000 Вест Стейт вулиці в Шамокіні. В програмі цього дводенного фестивалю виступлять, між іншим, оперові співаки пані Марія Лисогір, уродженка Шамокіну, соліст Метрополітальної опери Андрій Добрянський, піяніст-віртуоз Тома Гриньків та ін. З мистецьких груп заплановані виступи одного з найкращих наших танцювальних ансамблів „Гомін України" під проводом Йоанни фон Драґінди-Кульчицької з Детройту та хор і капеля бандуристів української православної церкви св. Володимира з Віндсору в Канаді. Як уже інформовано, цей Фестиваль УНСоюзу в Шамокіні включений до спонсорованих Українським Крайовим Комітетом 200-річчя ЗСА і 100-річчя Українського Поселення крайових імпрез, запропонованих цим нашим Крайовим Комітетом також до включення їх в календарець загальноамериканських святкувань 200-річчя ЗСА. Подробиці цього великого Фестивалю будуть своєчасно проголошені.

Марія Лисогір

Андрій Добрянський

Тома Гриньків

ЄВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Світло в темряві

Відкритий лист російського дисидента Володимира Буковського до совєтського прем'єра Алексєя Косиґіна в справі русифікації, що його одержала Пресова Служба Закордонного Представництва Української Головної Визвольної Ради та який був надрукований у вчорашньому виданні „Свободи", напевно ввійде до історії, як світло у віковічній темряві сліпого російського шовінізму у відношенні до інших народів, зокрема до українського. Почути з уст „росіянина по національності, культурі і мові" — як сам себе окреслює Володимир Буковський, безсумнівний російський патріот, — такі слова, як: „мені боляче за мою країну, в якій офіційні особи відкрито проповідують шовінізм, де русифікація піднесена до ранґу державної політики", та „що мені боляче, що Росія є тюрмою народів у більшому маштабі, ніж це було 60 років тому", та запевнення повної солідарности з українськими, вірменськими, єврейськими, чеськими, польськими і всіми іншими націоналістами, які прагнуть жити вільним життям та вільно творити, плекати і розвивати свою культуру і свої національні властивості, — почути такі слова з уст росіянина — це справді історична подія, вартости і значення якої не можна б перебільшити.

Володимир Буковський далеко не єдиний російський дисидент і далеко не єдиний, який симпатизує з українцями та їхніми змаганнями. Мужні виступи таких вже історичних постатей, як Андрей Сахаров чи Алексaндер Солженіцин, потрясли сумлінням світу і зробили добру прислугу не тільки російському народові, але й українським, балтійським, жидівським та багатьом іншим жертвам совєтського тоталітарного режиму. Проте їхні голоси наголошували головно, якщо не виключно, людські права в розумінні людини, як одиниці. Натомість голос-протест Буковського виразно ставить на першому місці національні права, що є передумовою і індивідуальних людських прав, та чи не вперше сміливо і без будь-яких недомовлень засуджує російський шовінізм та „піднесену до ранґу державної політики" русифікацію.

Тим то голос Буковського — це справді світло в темряві. Треба надіятись і старатись, щоб воно не було „голосом вопіющого во пустині", але стало тією першою ластівкою, яка сповіщає весну, та остаточно розвіяло темряву історичної російської шовіністичної засліплености, колись білої і тепер червоної та навіть до деякої міри дисидентської. В такій надії голос Володимира Буковського треба сердечно привітати.

Авторитетна пересторога

Цього тижня два визначні американці, амбасадор до Об'єднаних Націй Деніел Мойніген і колишній секретар оборони Джеймс Шлесінджер, виступили з обґрунтованими перестворогами щодо загрози для ЗСА та світового миру з боку Совєтського Союзу. Перестороги Шлесінджера та Мойнігена підсилені перестворогами лідерів комуністичного Китаю, що СССР є найбільш небезпечним джерелом можливої війни та що Москва використовує політику детанту для переведення в життя своїх експансіоністичних плянів.

Мойніген цілком правильно закинув Москві, що вона старається „колонізувати Африку", коли взяти до уваги факт, що на західньому побережжі того континенту Совєтський Союз вмішується в громадянську війну в Анґолі, щоб опісля дістати там бази для своїх воєнних кораблів і літаків, а на східньому побережжі Африки, в Сомалії, СССР вже має такі бази.

Треба надіятися, що пересторога Мойнігена щодо плянів Москви в Африці спричиниться до того, що уряд ЗСА поробить більш конкретні заходи, ніж це зробив досі, щоб усунути загрозу поширення впливів СССР на тому континенті. Хоча державний секретар Генрі Кіссінджер вже перестерігав совєтських верховодів, що Вашінґтон не може погодитися на те, щоб СССР посилав зброю для марксистської фракції в Анґолі, то самі перестороги ще не вистачають. ЗСА, в порозумінні із своїми союзниками, повинні видвиґнути цю справу на форумі Об'єднаних Націй, та спільно і активно вимагати від Совєтського Союзу, щоб припинив свою аґресивну діяльність. Варто пригадати, що рішуча постава президента Джона Кеннеді таки вплинула на Нікіту Хрущова, що він забрав атомові ракети з території Куби.

Уряд ЗСА повинен також звернути увагу на правильні твердження колишнього секретаря оборони Джеймса Шлесінджера, що Вашінґтон мусить бути обережний у веденні теперішньої політики детанку із Совєтським Союзом, який розглядає детант „як продовження конфронтації, але в іншій формі". Вмішування СССР у громадянську війну в Анґолі, фінансова допомога комуністам Португалії, використання Куби для поширення своїх впливів у Західній Півкулі — це власне ці „нові форми конфронтації", які застосовує Москва.

Аби тільки авторитетні перестороги Шлесінджера і Мойнігена знайшли „податливе вухо" у Вашінґтоні.

Кубинські вояки виконують підривну службу в Африці і Азії

Вашінґтон. — Журнал „Ю. С. Ньюз енд Ворльд Ріпорт" інформує, що згідно з даними американської військової розвідки, понад 5.000 кубинських військовиків знаходяться тепер в різних країнах Африки і Азії. Цих добре вишколених військовиків вживають комуністи, як „ударну силу" в тяжких акціях. Багато з них займаються також шпигунством в користь совєтської розвідки. Журнал відмічує, що кубинські військовики знаходяться тепер в Сирії, Пів. Ємені, Конґо, Тансанії, Екваторіяльній Ґвінеї, Ґвінеї, Сомалі, Біасау і Серра Леоне. Як відомо, державний секретар Генрі Кіссінджер обвинуватив Кубу також і за те, що вона висилає свої військові частини до Анґолі, де біля 3.000 кубинців воюють по боці теперішнього марксистського уряду проти націоналістичних частин.

В. Ґут Кульчицький

СЕКРЕТНІСТЬ ЧИ ВІДКРИТІСТЬ — ДИЛЕМА ДЕМОКРАТІЇ

В часі В'єтнамської війни і Вотерґейтської афери розвинулася загальна атака на засекреченість в державних, та й взагалі публічних установах, і ведеться вона ще й сьогодні. Та тут і там вже чується голоси перестороги від такої безрозбірної атаки на засекреченість і від апотеозування необмеженої відкритости. До такого голосу осторогі треба зарахувати статтю Варрена Бенніса, президента університету в Сінсінаті, поміщену в „Гарвард Магазін" за жовтень ц. р. під дуже промовистим наголовком „Зустрінь мене у виставовому вікні Мейсі". Сантимент і автора і редакції, висловлений в доданих підзаголовках — поясненнях, які твердять, що „Наше повотерґейтське наполягання на відкритість може витворити проблеми більш гострі, як ті, що їх ми пробуємо розв'язати", та що „наше зростаюче недовір'я майже до кожного при владі веде до нових вимог на відкритість у робленні рішень в установах. Але непередбачені результати можуть бути гірші як ті лиха, яким ми намагаємося запобігти".

Автор, сам з багатим досвідом адміністратора великої установи, вказує на різні труднощі і невигоди, спричинені новими законами, як, напр., т. зв. стейтові „Sunshine laws", додаток Баклі, Акт свободи інформації, які вимагають повної відкритости в різних галузях урядування. Але він не є і за повною секретністю. Проти неї він завжди виступав, вважав її шкідливою. Властиво він воліє конфіденціяльність, бо „секретність — це одна річ, а конфіденціяльність — це що інше", хоч великої різниці між цими обома термінами він не показує. Доказом на це може служити його заключна цитата авторства генерального прокуратора Артура Леві, який, на його думку, „врізався в само серце дилеми", кажучи, що „право на повну конфіденціяльність в уряді могло б не тільки витворити небезпечну публічну необізнаність, але могло б також і знищити підставову репрезентативну функцію уряду. Але обов'язок повної відкритости зробив би неможливою ефективну працю уряду".

Отже, розв'язка — трохи одного і трохи другого. А куди мала б проходити ота здорова лінія між конфіденціяльністю і відкритістю?... Тяжко поставити дуже ясні чи дефінітивні стандарти і правила" — признає автор. Де ж тоді вихід? В автора — це „концентрація енергії на віднайдення лідерів, яких вроджена чесність, непідкупність і відкритість" робоЛо б їх вартими довір'я.

Про що не сказано

В основному автор бачить дилему з точки зору адміністратора, а не політика, і тому він обмежується до внутрішнього аспекту, а майже повністю поминає зовнішній. Правда, згадує він про відомий конфлікт між Кіссінджером і Сенатом в справі еміграції совєтських жидів, та другий, менш відомий, в справі опрелюднення тайних звідомлень Кіссінджера в роззброєневих переговорів у Владивостоці 1974 року, але обидві справи потрактовані, так би мовити, по-домашньому, тому не порушують загального враження, немов ЗСА є ізольований острів. І отой власне настрій домашности позбавляє саму дилему її дійсної інтенсивности і величини.

Світ нині згрубша ділиться на індустріяльні країни, комуністичні країни і країни „третього світу". Формально існує ще детант і формально існує „ідеологічна війна", до якої відкрито признається московський естаблішмент. І у цій то „ідеологічній боротьбі" обговорювана дилема займає поважне місце, поскільки ЗСА є головним носієм ідей, настанов і способу життя, проти яких саме та боротьба ведеться. Блискучий доказ на це дав Г. Арбатов у „Ізвєстіях" з 3-го вересня ц. р. Там то він, між іншим, каже: „Читаючи заяви деяких американських політиків і журналістів можна запитати, яке моральне право вони мають представляти себе оборонцями свободи і демократії особливо в світлі того, що відбувається в Америці на протязі останніх років".

І дальше вичисляє Арбатов, не без сатисфакції, і „політичні скандали", і „надуживання сили", і „підкупства", і ще цілий ряд „злочинів" включно з „політичними вбивствами, виконаними поліцією та їхніми аґентами".

Чи отаке і подібне показування пальцем на американські „злочини" багато допоможе московському естаблішментові — це інша справа, але фактом є, що він дуже уважно слідкує і хапає все, що хоч трохи пахне скандалом.

Московський естаблішмент пробує ще використовувати в „ідеологічній боротьбі" результати, дилеми, вживаючи також, так би мовити, контрастного ефекту. Для того часто йому служать інституції ОН. От для прикладу — Конференція круглого стола, яка відбулася недавно в Болгарії і була спонзорована Організацією Індустріяльного Розвитку при ОН. Розказує про неї кореспондентка ліберального „Менчестер Ґардіян" Гелла Пік у статті „Болгарія: розвитковий модель" („Ню Йорк Таймс, 4-го листопада). „Болгарія — це непохитний оборонець совєтської версії комуністичної віри, — каже там Г. Пік, — і її Москва вирішила подавати як „модель для бідніших націй світу. які шукають економічної трансформації". Тому

(Закінчення на стор. 4-ій)

ФРАНЦІЯ ВОЮЄ ПРОТИ ПОРНОГРАФІЇ

Париж. — Віками Францію уважали джерелом розпусних романів — писаних і дійсних, — зокрема ж порнографічних образків та книжок. Ще після війни, коли почали приїздити з Америки перші туристи, вони (розуміється — „між нами" і на вухо) питали за порнографією. Але це було колись тай то можна б дискутувати, чи у Парижі було більше порнографії, як, напр., у Лондоні, чи Берліні, не кажучи вже про інші гріхи, як ось гомосексуалізм.

Але десь в половині 50-их років Париж у тому відношенні зовсім зійшов на задній плян. У кожному малому містечку Швеції, чи Данії можна було побачити фільми, які в Парижі тоді йшли хіба в закритих „клюбах" за божевільно високими вступами, коли на Бродвеї ці фільми можна було бачити за 5 дол. без жадного обмеження. На ці сеанси запрошували пляката й оголошення в пресі. Славнозвісний і поганий спектакль „О Калкатта" був заборонений у Парижі довший час, і в Ню Йорку половина його глядачів говорила французькою мовою: кожен турист з Франції шукав цього видовища, яке не було допущене у „фривольному" Парижі. Згодом цей спектакль поставили в „холодному" Лондоні. Париж його побачив два роки пізніше. Та й то він не витримав афіш більше року. Тоді ж у Парижі почали появлятися „сексі-шоп", які згодом також зазнали значного упадку. Відомий 1968 рік зі своєю „свободою від обмежень", зокрема для молодих, забувався.

Аж ось новий президент, В. Жіскар д'Естен, що поставив наголос на привілеї для молодих і взагалі на „горожанські свободи", повернув колесо історії (в цьому відношенні) дуже круто. Разом із лібералізацією розводового права, з дозволенням абортів, прийшло повне знесення цензури на фільми та друки. Це відразу підкинуло на ринок порнографічну літератури так, що паризькі кіоски уподібнилися до бродвейських чи стокгольмських. Але найбільше спустошення пішло по кінотеатрах.

При кінці літа преса піднесла крик тривоги: 57 відс. нових французьких фільмів — порнографічного порядку... Нарешті заговорили про „образ французької культури". Але питання — мабуть — слід ставити ширше: що сталося з людською душею?

Авжеж, можна казати, що душа тут ні при чому, що це нездорова спекуляція продуцентів. Порнографічний бо фільм не вимагає дорогого сценарія, ні декорацій, ні дорогих акторів, ні коштовних знимок красвидів. Але казати так, це значило б розминатися з правдою, хоч усе вище сказане про продукцію фільмів порно — правда.

Ще два роки тому порнографічні фільми у Парижі йшли по третьорядних кінотеатрах та по деяких тільки кварталах. Тепер вони пішли до кінотеатрів першої кляси й вийшли на Елізейські Поля та в розкішні квартали довкола Опери. Ще два роки тому реклама цих фільмів була достосована до третьорядного глядача: „Щоб забути ваші клопоти, підіть на порнографічний фільм". Сьогодні тон і зміст реклами інший.

Сьогодні ці фільми рекламуються не афішами, а статтями. Фільм, що перелив чашу терпіння публічної опінії й урядових чинників — „Історія О", — був реклямований найповажнішими тижневиками й то при допомозі не кількох фото, а при допомозі друку тексту книжки, за якою він накручений, при допомозі дискусії, в якій брали участь (висловлюючись в користь книжки і в користь фільму) академіки літератури. Тобто — люди, що саме й відповідають за французьку культуру та духовість і то на найвищому рівні.

„Історія О" розповідає про любов жінки до чоловіка й каже, що „справжня любов" вимагає „всього" і дозволяє „все". Жінка, на домагання свого коханого, погоджується віддаватись будь - кому (кому він пропонує), піддається бичуванню і — знаходить у тому приємність...

Критики книжки хвалили авторку за „повну щирість", авторка покликалась на свободу вислову й право жінки здійснювати в любові всі свої найтаємніші думки, які кожному можуть приходити й приходять, лише раніше люди не мали відваги про це говорити. Чому — з гіпокризії. Наш же цивілізований вік здіймає табу з сексуальних справ. При цьому авторка додає: — Я нікого на подібне не намовляю, але я маю право розповідати правду, а люди мають право читати те, що я пишу, й написане бачити на екрані.

Ця історія являє крайність у всій проблемі порнографії. „Історія О", після кількох тижнів успіху, опинилась лише в одному паризькому кінотеатрі. Але зате на інших екранах йдуть інші фільми і щораз то „відважніші". Справою, як згадано, зайнялася поважна преса й зайнялася поважно.

Проведені опити стверджують, що більшість глядачів уважають ці фільми нудними й нецікавими, слабкими під мистецьким оглядом. А все ж кінотеатри повні. У чому ж справа?

Ще два роки тому на це питання відповідь була ясна: з цікавости побачити небачене. Побачити сексуальний акт, що було заборонене протягом тридцяти тисяч років... Але сьогодні ця відповідь не вистачає, бож звичайна аритметика показує, що глядачі бувають на таких фільмах не один раз. Коли ж зважити, що на порнографічні фільми майже не ходять жінки, то число фільмів на глядача вийде ще більше.

Далі опит показує, що найбільше число між глядачами являють не старші панове, а люди середнього віку: від 30 до 45 років. З цього ясно, що й молодь являє не найбільше число глядачів.

Ті, що найбільше ходять на фільми порно, кажуть, що шукають там того, чого не знаходять у дійсності, бо жінки надто соромливі. Якщо ця відповідь добре свідчить про жінок, то вона не вичерпує проблеми. Не вичерпує тому, що багато відповідей стверджували, що люди шукають також того, що годі піддержувати в житті: вільний і безпроблемний вибір партнерів до сексуального акту та „любов у групі".

Мабуть це й змусило подумати над проблемою свободи й морального, а згодом і фізичного здоров'я, і Франція проголосила війну порнографії. Уряд вирішив відібрати державну допомогу порнофільмам і таким, що представляють насильство та жорстокість. Убрано це в дуже незручну формулу: держава не підтримуватиме фільмів, що заборонені для молоді до 18 років...

Не зважаючи на зручність чи незручність формул, Франція виявила багато відваги, завівши в тій чи іншій формі знову цензуру на фільми. Розуміється, що відбулося це під дуже голосні протести фільмової бранжі й різних філософів підозрілої свободи. Дехто кричить навіть про поворот до середньовіччя,мало не Інквізиції. Але розпорядок входить у життя і пошесть порнографії буде таки обмежена.

Проте ж самими податковими заходами не розв'язати проблеми. Вона таки лежить у людській душі. Від духової порожнечі люди в СССР п'ють найбільше в світі. Широке зацікавлення порнографією має ту ж саму причину. Коли людина не цікавиться глибокими проблемами, вона займається проблемами нижчими й на нижчому рівні. А від проблем відтягають людину не лише порнографічні фільми: подивімся, скільки продається кримінальних романів і яку січку січуть всі телевізійні передачі. Проблема таки в т. зв. масовій культурі, яка не знайшла себе, й замість служити загалові, одурманює той загал. А з одурманеного загалу не виростають великі творці, а коли виростають, загал їх не хоче. Загал бо втомлений і не хоче проблем. Ми в кризі нашої цивілізації і хоч як страшно про це казати, але й уряди повинні займатися справами культури. Як не є можливе сьогодні неорганізоване господарське життя, так не є можливе й неорганізоване культурне життя. І тут чи не найбільша небезпеки нашої доби: пригадаймо Інквізицію і подивімося на СССР.

Т. Дж.

З НАШИХ БУДНІВ

Для старших людей

(В присвяті Заслуженим Союзовцям)

Нещодавно з великим піднесенням на дусі прочитали ми в „Свободі" новинку, що Централя Українських Кооператив Америки, або, скорочено, ЦУКА, успішно продовжує акцію за придбання Дому Українського Емерита. Ну, то й слава Богу, що продовжує. Якщо за таке побожне діло взялася така поважна економічна сила, як наша кредитова кооперація, то успіх підприємства, розуміється, запевнений!

Це правда, що мені, особисто, покищо немає чого дуже радіти з цього приводу, бо не знаю, чи пан директор Коць прийняв би мене до рідного приюту, як такого, що статусу пенсіонера ще не осягнув і формально навіть не має права брати участи в першому з'їзді громадян-сеньйорів на Союзівці. І тільки дякуючи протекції мого доброго приятеля, інж. Степана Куропася в Чикаго, допущено мене до коктейлю і до вечері, — але не до ділових нарад чи схвалювання резолюцій. Але я лелію в серці надію, що поки проєкт ЦУКА буде зреалізований, я осягну „вік поборовий", казали в Старому Краю, а за тим усі пенсіонерські права й привілеї.

А все ж справа опіки над старшими громадянами не є така проста, як обруч, як це і виявляється зі статтей д-ра Михайла Данилюка в „Свободі". І ми повинні бути направду щиро вдячними цьому нашому видатному лікареві - герентологові та громадському активістові, що він, як знавець тих справ, кинув на них жмут світла, саме з професійного боку. Самий список відповідної фахової літератури, до якої пан доктор відсилає зацікавлених, займає колонку друку висоти моїх „Буднів", перед їх скороченням, не згадуючи законів соціяльного забезпечення, різних „тайтелів" та „рулів", що їх теж необхідно знати кожному, хто береться за це діло.

Тим то може і має правду, як кажуть закарпатці, а галичани — рацію, пан суддя Іван Шпитко з Т-ва „Самопоміч", який вказав, що якби плянувальники придбання Дому Українського Емерита захотіли переглянути вою подану д-ром М. Данилюком літературу і запізнатися з усіми стейтовими чи федеральними „рулами", то поки вони це все перестудіювали б, — неодному з наших „старичків" вже тоді не треба було ані Дому Емерита, ні жадної іншої опіки над старшими людьми, крім Господньої...

Ікер

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСоюзу!

Любов Коленська

ПОЛЬСЬКИЙ БАРД ГУЦУЛЬЩИНИ

(4)

У книжці тій описано різні міжусобиці, палкі і гарячі — „звади" — поміж гуцулами з Жаб'я та іншими селами, які кінчилися гармонійним замиренням.

Остатній том „Барвінковий вінок" — твір ще досі не надрукований. Він зображує весілля матері Вінцеза в Криворівні з троїстими музиками: гуцульськими, циганськими та жидівськими. Письменник висловлюється, що „кожна віра за старою правдою, за мірою, кожна на своєму місці, як годиться родині". Гуцули, жиди, пани-дідичі у великій згоді забавляються розказуванням всіляких оповідань. Гумор, дотеп і сміх супроводить кожну з їхніх розповідей — ця легкість і свіжість дотепу була й питома авторові.

Другий том з тетралогії — „Листи з неба", написаний у 1947-му році, надрукований 1974 року, з підрозділами: „Христини в Яселеві", „Стара весна", „Клопоти зі сусідами" і „Гірське жниво" — оспівує праслов'янську єдність зі зображенням гуцулів, і польської шляхти — дідичів. І хоча поміж ними існують деякі розходження, усіх їх разом об'єднує природа Гуцульщини, спільні радощі, турботи і святкування. Назва цього пасма походить з читання дяком Кропивницьким апокрифів, що їх гуцули, вважаючи за щось святе і небесне, називали „Листи з неба". Ці апокрифи підносили гуцулів понад їх реальне життя і вони, слухаючи їх, зглиблювали, розмірковували їхню містику посвоєму, роздумували над їхнім непроминальним значенням. Зокрема старий гуцул, 104-річний Танасій, сприймає ці апокрифи як надзвичайну ласку, як щось невловиме і неземне, як саму далеку голубість неба, як справжні „Листи з неба".

Коли Килині, жінці Фоки, народилась дівчинка, вона вдивлялась у палаючі дрова, що горіли в печі і чекала, що за віруваннями давніми, появиться дванадцять суддів з „інакшого" світу, які вирішать долю дитини. Тоді прийде щастя, або загибель... На другий день, щоб не прогнівати й природу, хоча немовля вже було охрещене в церкві, жінка священика взяла дитину на руки і в супроводі Фоки, батька дитини, та інших гуцулів вийшла надвір, щоб охрестити немовля під струменями першого весняного дощу. Станислав Вінцеяз з найменшими подробицями проте у легкій розповідній формі із вставками дотепних розмов і діялогами гуцулів відображує всі звичаї, супровідні христинам немовляти, він впроваджує нас у хату Фоки, потім в гражду. На столах багатство страв, напоїв. Гомін і радість.

На сторінках цієї книжки, в одному з її розділів, відбувається дискусія над значенням Унії, — вона поміж гуцулом Танасієм, українським та польським священиком і дідичем. Вінценз пише, що помилкове було розуміння, що Унія була тільки прибудівкою всієї Церкви, „Вона була зближенням Сходу і Заходу Европи".

Не тільки в „Листах з неба", але в цілому творі Станислава Вінценза проявляється велике його заінтересування кіньми з малечку він мріяв, що він може котрогось дня перемінитися в гуцульського коника). І Танасій — гуцульський обсерватор життя, хронікар, філософ, помистецьки розповідає про невеликі гуцульські коні, котрі потраплять пнятися по урвистих скалах, немов білки по дереві, а з'їжджаючи, присівши, по шутрі зсипаної землі, перескакуючи потоки, бродячи вирами, відважні, певні свого кроку.

Вся дія відбувається на весну, на св. Юрія, і письменник із захопленням пише: „Зелень — основа і матір барв, берегами" вона сягає інших кольорів і променіє на довкілля. Розводнена озерцями води, вона розходиться жовтістю пільних яскрів, а зміцнена на верхів'ях смерекових лісів переливається в блакить неба; бо вся зелень завжди пов'язана з блакиттю небес". Незвичайний також опис народження і спалах полумінної ватри, яка погасає „із шепотом", немов людина. Автор пише: „Дещо далі від ватри холоднів дим, тверезів, опадав і змарнілий повз по землі подертими пасмами"... А весняний дощ у С. Вінценза це — „Тисячу струн розтягнулося над землею. Трава всмоктувала манну, листки хлептали дощ, ловили скарби небесні".

Оригінальний опис косовиці; „Над скошеною травою — закипіло, запалало сонце. У нескошених ще травах тремтіли роси танками світла. Кожен з білих косарів у них відбивався і зникав у них, хоча косарі, прислонюючись руками від сонця — відсувалися від відбиток в росах, немов у страху перед.... неволею, щоб роси не зловили їх у цей круг світлистий". А потім косарі „обертались до сонця і кляли" — який простий і зворушливий поклін природі.

Закінчення тому тетралогії „Листи з неба" виказує примирення зі смертю і спокійно, філософське її сприймання. 104-річний гуцул Танасій захворів дивною недугою, все його тіло набралось пухлиною. Якийсь час він живе вдома і нудьгує, потім непомітно викрадається з хати, віддаючи зустрічному дідові постоли зі словами: „Бо власне Бог мені наказав, щоб я скинув постоли і дав тобі. Убирай їх швидко, щоб і тебе вони до Бога допровадили. Бо я там і босо зайду". А потім додав: „Я йду туди, де ріки до джерела спішаться, а час вертається до вчора, у відворотну дорогу"... Знайшли його високо в горах, під скелею, притрушеного снігом, мабуть ще на останку трудився і шукав з лічничими корінцями... Повернувся туди, за його міркуваннями, звідкіля прийшла його душа. В Танасієвому домі знайшли пророцтво: „На сьогодні я вам сповіщаю і кажу, я давній війт Жаб'я, що Жаб'є ще заблистить, а з ним ще уся Гуцулія. Свобода!".

(Продовження буде)

Коли найбільше відчувається висоту суми життьового забезпечення?

Тоді, коли приходить несподівана смерть близьких в родині, ми переконуємося, що життюве забезпечення на 500 чи 1.000 долярів далеко не є вистачальним на покриття найконечніших коштів, зв'язаних з похоронами й іншими витратами. Не помагають нарікання, що мовляв, той хто забезпечував покійного чи покійну, не пояснив того, що 1.000 долярів це надто мінімальна сума. На жаль тоді забувається скільки то часу, труду і заходів треба було вживати, організаторові щоби бодай на ту одну тисячу долярів забезпечити члена родини.

А ось автентичний випадок: тому 9 років автор цих рядків з тяжкою бідою та переконаннями забезпечив на 1.000 долярів чоловіка і жінку в двох родинах. Нещастя хотіло, що в місяці вересні ц.р. в обидвох родинах були смертні випадки. Коли прийшлося покрити кошти похоронів, то забезпечені жалілися, що 1.000 долярів ніяк не вистачає на покриття коштів похорону. В обох випадках залишені вдівці підвищили суми забезпечення до 5.000 і 3.000 долярів.

Чому раніше вони не підвищили свого забезпечення, а ждали аж спіткає їх лихо. А скільки тисяч наших земляків не мають жадного забезпечення, або як мають то тільки на 500 чи 1.000 долярів. Наша порада: не ждіть на нещасливий випадок в родині, бо тоді вже буде пізно шукати життюового забезпечення.

Грузинський письменник обвинувачує КҐБ

Париж. — В російських самвидавних матеріялах появився „відкритий лист" грузинського письменника Звіяда Ґамахрудія до шефа КҐБ Андропова, копію якого він переслав також керівникові грузинського КҐБ Інаурі. Грузинський письменник обвинувачує КҐБ в намаганні зліквідувати його при допомозі отруйного газу. За словами Ґамахрудія, аґенти КҐБ на протягу кількох минулих місяців робили кілька спроб зловмисного вбивства. До відкритого листа, копію якого передано в Москві закордонним кореспондентам, письменник долучив лікарське свідоцтво, яке стверджує, що в нього, його дружини й сестри знайдено 1-го жовтня, тобто в день переведення лікарського дослідження, „симптоми затроєння газом".

Ґамахрудія є співробітником Міжнародної Амнестії й ініціятором Комітету оборони люських прав в Грузії. В 1956 р. його засуджено до 5-літнього „домашнього ув'язнення" за поширювання „націоналістичної літератури".

В столиці Португалії проголошено виїмковий стан, президент перебрав команду над військом

Лісбона, Португалія. — Військові частни, парашутисти і вояки інших частин, інфільтровані комуністами і скрайньо - лівими елементами, розпочали тут в середу, 26-го листопада ц. р. відкриті акції проти льояльних урядових військ, з думкою повалити уряд прем'єра Жозе Пінгеіро де Азеведо. Раннім ранком ліві військовики окупували чотири військові летовища, знищили частину устаткування, захопили і вивезли в невідомому напрямі командира військового летунства ген. Жозе Анібала де Пінго і багато інших старшин, які залишились вірними урядові. Інші частини намагалися захопити деякі важливіші урядові будинки, радіостанції, магазини зброї, а ліві поліцисти, діючи згідно з практикою комуністів, розпочали арештувати в Лісбоні невигідних для них осіб. Президент Франціско да Коста Ґомез, діючи скоро, викликав до Лісбони військо, яке, після короткої перестрілки, відібрало назад три летовища і звільнило ген. Пінго та деяких інших старшин. Крім того, президент Ґомез проголосив стан облоги і виїмковий стан на неозначений час, обмежив рух населення між год. 12-ю ночі і 6 дня, проголосив виїмковий стан в лісбонському військовому районі. Діючи згідно з зарядженням президента, військовики відкрили в середу вранці вогонь по лівих демонстрантах, які в числі кілька сотень зібрались були біля палацу президента Гомеза. В іншій акції, військовики привернули під урядову контролю радіову і телевізійну станції, які передавали ввесь час протиурядові авдиції. Президент Ґомез окреслив останню акцію Комуністичної партії і її спільників, як намагання силою перебрати владу в Португалії і гостро засудив поступування лівих. Він також проголосив, що перебирає тимчасово команду над військовими частинами в районі Лісбони і заборонив влаштовувати публічні зібрання чи демонстрації.

БАТЬКИ! Зв'яжіть замолоду ваших дітей з найстаршою, найбільшою й найбагатшою українською національною установою поза межами батьківщини, якою є Український Народний Союз, щоб запевнити їм кращу будучність, в нашій громаді і вільному світі нового свідомого члена!

СЕКРЕТНІСТЬ...

Закінчення зі стор. 1-ої)

то і мала місце конференція, в якій взяли участь представники 14 держав „третього світу", предметом її було представлення буйного економічного розвитку Болгарії за останніх тридцять років.

Два моменти особливо кидаються в вічі у звідомленні. Перший — це заява секретаря міністерства індустрії й енергії Альжиру, що нібито „західні потуги завжди намагалися спиняти нас, щоб ми не вчилися від соціялістичних країн. Але тепер ми цю нагоду маємо". Другий момент — спостереження кореспондентки. „Що, здається, в дійсності зробило враження на групу, — твердить вона, — це високодисциплінована і мотивована природа болгарського суспільства, яка, здавалося, дала можність болгарським лідерам перевести їхні пляни розвитку". І мимоволі приходять на думку слова Шевченка: — ‚До нас в науку! Ми навчим..."

Опінія симпатиків

Інакше дивляться на ті самі явища, які на думку Г. Арбатова відбирають американцям право заступатися за кривджених і гонених, громадян Індії, країни „третього світу", Хошвант Сінґт, редактор „Ілюстрейтед Віклі оф Індія". Для нього немає дилеми, для нього — це справа характеру.

„Домінантним аспектом характеру американця є брак зручности обманювання, — твердить Сінґт у статті „Де є душевний спокій" (І. В. І., 24-го серпня ц. р.). І всі оті ревеляції останніх років і останніх днів, як виходить з тону статі, є породжені власне отим браком. „Мало хто з інших народів вдається до такого самовикривання і публічного прання брудів, — констатує Сінґт і питає: — Хто інший виставляв би себе так легко на калюмнії за злочин, поповнений жменькою вояків у Мілай? Чи сам розкривав би секретні махінації своєї Центральної Агенції Розвідки? Чи обголив би шефа Екзекутиви, розкриваючи Вотергейт?"

Так дивиться н а справу громадянин „третього світу". Не є його підхід ворожий, як Г. Арбатова, але, так би мовити, холодний, констатуючий, хоч в нім і вичуваються теплі нотки симпатії. Мовляв, воно зле, але тільки для американців, які на ринку міжнародних відносин „можуть продати все, крім самих себе", і які „роблять із себе ослів".

Інакше знову дивиться на обговорювану дилему активний учасник громадянської війни в Анґолі, бо для нього ця дилема не залишається у далеких ЗСА, але підсувається і до його розтерзаної країни. Як виявляється, „ідеологічна боротьба" не завжди і не всюди є тільки словесною боротьбою. Тепер вона на широких просторах Анґолі ведеться скорострілами, базуками і танками. І все більше та більше пригадує війну у В'єтнамі. Народний Рух, підтримуваний Москвою і сателітами, уже викинув „неприязних" журналістів зі своєї території, а тримає тільки тих, які жадних секретів не зрадять, а будуть писати тільки те, що їм скажуть. Друга сторона того не робить, і там журналісти, як колись у В'єтнамі, заглядають у кожний куток, вишукують таємниць і сенсацій.

І питалися журналісти Савімбі, одного з антикомуністичних провідників, чи йому помагає уряд Південної Африки. І не витримав Савімбі настирливости журналістів і, як колись Солженіцин, почав виливати свою злість. „Тут я поборюю комунізм, — кричав він, — пробую спинити росіян, щоб вони не загарбали Анґолю А ви виставляєте мене на сміх через білих. Ви робите це саме зі своїм власним президентом, чи не правда? В чому справа — чи ви не хочете жити в демократії?" („Нюзвік", 24-го листопада ц. р.).

Не тільки провід але й народ

„Чи ви не хочете жити в демократії?" — Яке то ваговите питання!.. І яке знайоме, хоч сказане на іншому континенті і людиною іншої раси. Чи не таке саме питання, або йому близький варіянт насувалося не одному з нас, приглядаючися до поведінки провідної верстви західніх держав?

І щойно в цьому питанні криється уся ваговитість обговорюваної дилеми. Шукати провідників вартих довір'я, як радить шановний Баррен Бенніс, — добре. Але ж діяти треба вже. Життя чекати не хоче. Воно вимагає від цілого американського народу, від кожного його члена, на якому пості він не стояв би, робити вибір вже, зараз. І тільки знання розгорненої ґлобальної панорами політичної дійсности може штохнути на вибір правильного рішення, і оце ваговите питання: „чи ви не хочете жити в демократії?"

Совєти порушили договір, побудували радарову станцію на Камчатці

Вашінґтон. — Американські розвідчі аґенції мають докази, що Москва на Камчатському півострові розбудувала нову радарову станцію, яка може бути вживана під час випробування далекосяжних оборонних, а також офензивних ракет. Це є новим доказом, що Совєтський Союз таки порушує договір із 1972-го року, який стосувався обопільного обмеження атомової зброї. Однак, деякі речники уряду ЗСА поінформували, що договір із 1972-го року „досить неясний" щодо права розбудовувати нові радарові станції, зокрема щодо місцевостей, де ці станції могли б бути розбудовані, і тому не відомо, чи СССР дійсно нарушив договір, чи тільки дає йому іншу інтерпретацію, ніж американські чинники. Адмірал Елмо Цумвальт, колишній шеф операцій воєнної фльоти ЗСА, та демократичний сенатор Генрі Джексон, кандидат на президента ЗСА, заявили, що розбудова радарової станції на Камчатці є одвертим порушенням договору. Вони твердять, що Москві не можна довір'яти, „як це наївно робить Білий Дім".

УКРАЇНЦІ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ...

Закінчення зі стор. 1-ої)

Білорусія, як основоположники Об'єднаних Націй, не були допущені Москвою, яка усіми силами старається не допустити Україну на міжнародну арену.

Знаючи про те все, ми з дружиною прибули на Конґрес, зареєструвалися і негайно почали нав'язувати знайомства з впливовими людьми. Той факт, що моя дружина була офіційною делеґаткою з Канади, допоміг нам дуже багато. При допомозі вет. лікарів Америки, Швайцарії і Греції предсідник Конґресу професор Фіґеро покликав мене до слова і я, як представник вільних українських ветеринарних лікарів 9-го липня під час пленарної сесії 1-го Світового Дня Ветеринарнонарного Лікаря в головній залі Конґресу зложив усім учасникам конґресу привіт і побажання від Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів Канади й Америки.

Цей привіт виголошений англійською мовою, був одночасно перекладаний на чотири інші офіційні мови Конґресу: німецьку, французьку, еспанську і російську.

По цій сесії до мене приступили колеґи інших націй, ґратулюючи, що ми, українські ветеринарні лікарі вільного світу так добре себе зорганізували. Були навіть такі, що просили мати з ними контакт. Це вперше за 25 років існування Нашого Об'єднання ми могли офіційно виступити на світовому ветеринарному конґресі. Я сподіюся і сильно вірю, що це не буде останній раз!

На цьому Конґресі було понад 3.000 зареєстрованих ветеринарних лікарів з усіх частин світу, заступаючи ветеринарну професію своїх країн. Ми з дружиною були єдиною українською родиною. Були прізвища українські та, на жаль, не міг з ними нав'язати контакту. З одиноким професором, Григорієм Залуцьким, котрий був асистентом на Ветеринарії у Львові, а тепер є професором у Вроцлаві і брав участь як делеґат з Польщі, нав'язав я особистий контакт і від нього довідався дещо про Львівську Ветеринарію. Я рівнож зустрінув професорів, асистентів та товаришів з Гановеру, Німеччина, де я кіньчав свої ветеринарні студії та докторську працю.

Рівень професійної програми Конґресу був дуже високий. Наукові сесії проходили з великим успіхом. Без огляду на те, в якій мові прелеґат мав свій доклад, усі присутні могли добре розуміти бо перфектні перекладачі одночасно перекладали на інші офіційні мови. В дискусіях рівнож не було труднощів, бо ті, які мали свої доповіді, володіли кількома мовами, що уможливлювало свобіднішу виміну думок.

Конґрес тривав цілий тиждень, від 6-12 липня, і почався Службою Божою в базиліці св. Димитрія, патрона міста Сальоніки.

Крім професійної програми були імпрези (вечорами) для розваги учасників Конґресу та спеціяльні прогулянки на гору Атос і старинного міста Філіпи.

Саме місто Сальоніки — столиця Македонії, засноване в 4-тому столітті перед Христом, де вперше св. Павло голосив науку Христа, дуже цікаве своїми історичними пам'ятками та богатьома церквами візантійського стилю. Найбільш для нас цікава церква св. Софії з 6-го століття; вона є першим зразком візантійської архітектури, на взір якої пізніше була збудована св. Софія у Царгороді а опісля собор св. Софії в Києві.

По Конґресі ми з дружиною вибралися кораблем на 1-тижневу прогулянку до Африки (Александрії і Каїро) і на грецькі острови, оглядаючи музеї, розкопи й інші старинні культурні надбання про які ми стільки наслухалися, бувши ще учнями в гімназії.

З грецьких островів ми оглядали: Крету з палатою Кноссос — залишки та розкопи мінонської цивілізації, острів Патмос, де св. Іван Золотоустий був засланий римлянами і де мав Боже Об'явлення, як також і манастир його імені з 11-го століття, Острів Миконос з 365 церквами і каплицями, усі майже у візантійському стилі, та ще інші менші острови.

Перед виїздом до Вінніпеґу ми задержалися три дні в Атенах звиджуючи саме місто та Акрополь, як теж і довколишні цікаві історичні пам'ятники.

Сама Греція з її тисячрічними культурними надбаннями, традиціями та історією зробили на нас величезне і незабутнє враження. — закінчив свою доповідь д-р Балко.

В Бетлегемі-Аллентавні...

Закінчення зі стор. 1-ої)

жала за відповідне повідомити читачів про українське свято, але й члени Міської Ради п. Марущак, Джон Пік та посадник С. Даддона поставились прихильно до прохання і старання Організацій Українського Визвольного Фронту і на їх зарядження посаджено в міському парку сосонку, а біля неї вмуровано плиту. На свято, яке відкрила голова ОЖ ОЧСУ Анна Муха, з'явилися згадані достойники, а посадник Даддона дуже гарно промовляв до зібраних. Промовляли відтак письменниця Оксана Керч українською мовою, а Анна Строт англійською, яка і проводила святом. Дальші промови виголосили голова 20-го Від. ООЧСУ Михайло Іванів в українській мові, та Анна Ротдойч (донька членкині ОЖ ОЧСУ) в англійській мові. На кінець бувша голова ОЖ ОЧСУ Марія Щебетюк подякувала посадникові, що дав дозвіл і місце на посадження цієї символічної ялинки.

Пів до четвертої по полудні відбулася Академія в залі церкви св. Йосафата в Бетлегемі для пошани жінки-політв'язня. Відкрила академію голова місцевого ОЖ ОЧСУ Анна Муха, а по відспіванні обох гимнів о. Вол. Кармазин провів молитву. Головну промову виголосила письменниця Оксана Керч, а програму виповнили виступи молодечих ансамблів: співочого під орудою Анни Мельник та мандолінового під керівництвом Марусі Зілинської. Деклямація молоденьких дівчаток Ірці Струк та Зірки Іванців. Дві народні пісні відіграла на бандурі Христина Геремеш. Усі вони з Фініксвіл в Пенсильвенії. Вони учениці пані Нагаєвської, і хоч о. Нагаєвський виїхав з Фініксвілу, дівчатка самі далі продовжують музикування та плекають рідну пісню. Ці два ансамблі з їхніми солістками варто запросити на якийсь концерт нашої молоді, хоч би у Філядельфії. Закриваючи академію молитвою, о. мітрат Андрій Двораківський попросив публіку помолитися за тих, які не мали можливости бути на цьому святі. Закінчено академію відспіванням „Не пора".

Вела вечір п. Анна Гарас, головна радна УНСоюзу, яка для цього свята вклала багато праці. Після концерту пані з Об'єднання Жінок ОЧСУ приймали гостей кавою з канапками.

Заповідають друге 12-томне видання УРЕ

Київ. — ‚Радянська Україна" з 23-го листопата ц. р. інформує, що Центральний Комітет Компартії України прийняв постанову про видання Української Радянської Енциклопедії (УРЕ) українською і російською мовами. Перше видання УРЕ українською мовою випущено в роках 1959-1965. В повідомленні сказано, що „час, що минув відтоді, ознаменований величезними успіхами в господарському і культурному будівництві, яких досягли під керівництвом Комуністичної партії трудящі всіх братніх республік Радянського Союзу". Не забуто при тому згадати що „в енциклопедичних матеріялах читач знайде відображення історії трудящих України, насамперед радянського періоду, у тісному зв'язку з історією російського та інших братніх народів СССР", як також „одержать вичерпні відомості про розквіт української культури, як складової частини всієї радянської соціялістичної культури", а „на основі марксо - лінінської теорії у статтях УРЕ глибоко на переконливих прикладах буде розкрито торжество ленінської національної політики, дано аргументовану критику ідеологічних буржуазних концепцій".

Для практичного здійснення цієї праці покликано до життя головну редколеґію в складі 43 особи. Нове видання УРЕ мало б появитися в роках 1977-1982. Тираж кожного з 12-ти томів українською і російською мовами — 50 тисяч примірників, — говориться в повідомленні „Радянської України".

Совєти відмовляються від розмов на тему Близького Сходу

Вашінґтон. — Речник уряду ЗСА поінформував, що Державний департамент офіційно запропонував був урядові Совєтського Союзу відбути формальні розмови для узгіднення певних справ, які мали б бути темою розмов на Женевській мировій конференції, присвяченій Близькому Сходові, та рішення у якому характері Палестинська Визвольна Організація братиме участь в цій конференції. Виглядає однак, що СССР не зацікавлений такими розмовами, бо міністер закордонних справ Андрей Ґромико, виступаючи у вівторок, 2-го грудня ц. р. на обіді в честь міністра закордонних справ Кувейту, заявив, що уряд СССР стоїть незмінно на давньому становищі: Мирова конференція в Женеві мусить відбуватися в приявності представників ПВО і вони повинні мати повне право і голос у вирішуванні всіх справ. Згідно з повідомленням ТАСС, Ґромико мав заявити, що „ідея нових розмов, запропонованих Вашінґтоном, є нічим іншим, як бльокуванням самої конференції". Він додав, що Совєтський Союз почувається до зобов'язання відносно Палестинської Визвольної Організації і палестинців взагалі, і ніякі розмови не можуть змінити цього становища.

Українські артисти, співаки і спортовці беруть участь в „Днях совєтської культури" у Франції

Київ. — Газета „Культура і Життя" з 16-го листопада ц. р. поінформувала, що численні драматичні артисти, співаки, танцюристи і спортовці, юніори Київського „Динамо", беруть участь в „Днях совєтської культури", які розпочалися у Франції в половині листопада і триватимуть до 8-го грудня. Ці „Дні СССР у Франції" відбуваються в рамцях культурної виміни між Францією і Совєтським Союзом. „Бурхливими оплесками, — пише газета, — зустріли глядачі виступ народної артистки СССР Діяни Петренко, народних артистів республіки, солістів Київського академічного театру опери та балету ім Т. Шевченка Галини Труфтінoї і Анатолія Мокренка, тріо бандуристок Української державної філармонії у складі Елеонори Миронюк, Валентини Пархоменко і Юлії Гамової. Великий успіх припав на долю артистів народного ансамблю танцю „Буревісник", які виконали запальні українські народні танці".

Великим успіхом втішались також українські спортовці — юніори клюбу Київського „Динамо", які в рамцях цих святкувань, провели ряд товариських зустрічей з молодими французькими футболістами. Вони виграли майже усі змагання. 17-го листопада в Тулюзі відкрилася виставка українського живопису, на якій представлені твори відомих мистців — Василя Касіяна, Миколи Глущенка, Михайла Дерегуса, Тетіяни Яблонської та багатьох інших. В різних містах Франції демонструються фотовиставки, присвячені народному господарству й культурі, а Київська кіностудія показує документальні фільми. Відвідувачі виставок мають нагоду придбати мистецькі вибори, що їх приготовили на ці виставки українські народні мистці — інформує „Культура і Життя".

КОНЦЕРТ ІІ МАЦЮК

Ню Йорк. — В суботу, 20 грудня ц.р. о год. 7-й вечора тут у приміщенні Інституту Америки (2 Схід 79 вулиця) відбудеться заходами Товариства Українських Інженерів Америки — Метрополітального Відділу в Ню Йорку — концерт співачки Ії Мацюк, присвечений Міжнародному Рокові Жінки. Співачці акомпаньюватиме проф. Євгенія Курилович-Чапельська; керівник вечора інж. арх. Любомир Калинич; вступ 8 долярів; дохід призначений на Стипендійний фонд для студентів технічних наук.